

Jeffrey Bekkerin

We kunnen alleen echt vooruit, als we fouten mogen maken en daarvan kunnen leren, betoogt Jeffrey Bekkerin.

DISCUSSIE | Column | 05 oktober 2021

Waarom mag je eigenlijk geen fouten maken?

We weten allemaal dat fouten maken iets menselijk is en dat het nodig is om te kunnen leren. Als kind mag je nog onbeperkt fouten maken, het hoort bij je opvoeding. De acceptabele foutmarge wordt naarmate we ouder worden echter steeds minder en op een gegeven moment is deze nagenoeg nul: een fout wordt dan gelijk afgestraft. We zullen dit allemaal wel herkennen. Onbewust zijn velen daarom ook bang om fouten te maken; zeker in een rol als accountant. Maar waarom zijn we hier eigenlijk zo bang voor?

Ik moest laatst een profieltekst over mezelf maken. Het gaat dan niet zozeer om wat je technisch allemaal kunt en wat je allemaal hebt bereikt, maar wel om wie je bent en waar je trots op bent. Het is best wel moeilijk om iets over jezelf te schrijven, want mensen gaan daar natuurlijk ook iets van vinden.

In mijn profieltekst had ik het volgende geschreven: "Zijn levensmotto is 'je kan alleen maar leren of winnen'. Zijn snel lerend vermogen en het niet bang zijn om fouten te maken, ziet hij dan ook als zijn grootste toegevoegde waarde. Geen bedrijf is hetzelfde en kan alleen maar duurzaam groeien als het leert van zijn fouten."

Over mijn tekst kreeg ik te horen dat het misschien beter is niet te zeggen dat je niet bang bent om fouten te maken. Want mensen willen juist dat je geen fouten maakt, als bestuurder of als accountant. Maar dat is toch eigenlijk een rare gedachte. Als je geen fouten mag maken, hoe kun je dan leren? Of verwachten we dat mensen op een bepaald moment zijn 'uitgeleerd'; en dat ze daarna altijd alles goed doen?

Het is een aanname die misschien klopt als je in een stabiele en voorspelbare omgeving werkt, maar het zal je niet helpen in een snel veranderende omgeving waar het oude niet meer bruikbaar is. De enige manier om dan te groeien, is snel leren en je aanpassen. Je wendbaarheid zorgt er dan voor dat je van fouten leert, zodat je een nieuwe structuur kunt bouwen die bestendig is tegen de veranderende omgeving.

Als je geen fouten mag maken kun je het oude ook niet loslaten, met het gevaar dat je te lang wacht en het te laat is. Je ziet dit ook veel in bedrijven. Er ontstaat een strategische crisis, omdat er niet wordt geleerd van fouten. Of ze worden verbloemd of verstopt, waardoor een operationele crisis ontstaat die leidt tot verslechterde financiële resultaten.

Als we geen fouten mogen maken, betekent dit dan ook dat we de toekomst moeten kunnen voorspellen om deze zo goed mogelijk te beheersen? Nu snap ik dat de toekomst voorspellen in een routinematige en gecontroleerde geautomatiseerde omgeving makkelijker is, dan in een complexe omgeving met dito risico's. In het eerste geval kun je namelijk informatie gebruiken die al is getoetst op effectieve werking; in het tweede geval is dit niet belangrijk, omdat er nog geen historisch onderbouwd bewijs is. Een risicomanagementsysteem kan ons daar ook niet bij helpen, omdat de informatie waarop dat systeem is gebaseerd nog niet tot onze beschikking staat. We kunnen dus alleen echt vooruit, als we fouten mogen maken en daarvan kunnen leren.

De opmerking over mijn profieltekst lijkt te suggereren dat ik mijn omgeving zo gedisciplineerd en gecontroleerd mogelijk moet inrichten, om te zorgen dat de organisatie en ik geen fouten maken. Is dit hoe ik om moet gaan met de angst om geen fouten te maken? Gaat onze angst ervoor zorgen dat we een 'te gecontroleerde' omgeving gaan creëren die we straks niet meer kunnen veranderen, omdat bij een kleine wijziging het hele systeem instort?

Kan het zijn dat we onrealistische ideeën hebben over hoe om te gaan met de complexiteit in een snel veranderende omgeving? Bijvoorbeeld de overtuiging dat een robuust governancestelsel met riskmanagement, controlemaatregelen en compliancefuncties ons zal beschermen? Of het idee dat fouten van accountants niet worden getolereerd, terwijl het maatschappelijk verkeer hier best genuanceerd tegenaan kijkt?

Wordt het niet tijd om onze gedachten over fouten maken bij te stellen? Het is inmiddels wel duidelijk dat het oude ons niet meer gaat helpen. We moeten toch echt met iets nieuws komen, als we oprecht in een duurzamere wereld geloven. Laat we dus beginnen met niet meer bang te zijn om fouten te maken. Want je kunt alleen maar leren of winnen!

Jeffrey Bekkerin is als accountant in business werkzaam in de investment wereld, waar hij zich richt op financiële en operationele herstructurering van bedrijven, met als doel een wendbaar operationeel model en gezonde financieringsstructuur. Daarbij spelen ook digitalisering van bedrijfsprocessen en de integratie van ESG een belangrijke rol. Jeffrey schrijft als columnist over topics als wendbaarheid en corporate governance.